

Grubers Frankenstein: kolderieke horror

Afgelopen zondag was ere en unieke kans, vrijblijvend met een onalledaags muziekstuk kennis te maken. Gezien de voorgenomen bezuinigingen in de kunstensector waren op acht en negen mei vele activiteiten op touw gezet in de Domstad. De Kunstenbond FNV organiseerde een keur aan kunstzinnige werkzaamheden op vele terreinen. In Muziekcentrum Vredenburg bijvoorbeeld. Voor enkele uitvoeringen tekende het Rotterdams Filharmonisch Orkest, zo ook voor 'Frankenstein'. De componist van het stuk, Heinz Karl Gruber, was speciaal uit Duitsland gekomen om als solist het spektakel kracht bij te zetten.

Spektakel mag dit wel heten, tenminste als Gruber de ondertitel 'pandemonium voor symfonieorkest' waar maakt. 'Pandemonium' slaat om te beginnen op het gebruik van een reeks hoogst ongebruikelijke muziekinstrumenten. Dat doet Gruber wel meer in zijn stukken, maar steeds anders.

Direct bij binnenkomst wekte hij hilariteit door zijn verschijning. Buigend als een knipmes schuifelde hij naar het midden van het podium, waar hij plaats nam naast een minuscuul tafeltje, waarop een carnavalstoeter, een vogelfluitje en een speelgoedklarinet. Met het fluitje in de hand zette hij een lied in, ondertussen het publiek van boven zijn wolvenbaard olijk beloevend. Hij zong krassend, zoals Eucalypta de heks dat altijd deed als zij een toverdrankje bereidde: hatelijk van toon, met lange gierende uithalen naar boven. Het orkest ondersteunde dit met Wagneriaanse, zwaarmoedige klanken.

De warrige, fragmentarische tekst maakte wel duidelijk dat dit een bewerking is van het klassieke Frankensteinverhaal. Een zeer vrije versie, want meer klassieke fantasiehelden kwamen op de proppen: Superman, Batman en Robin, Graaf Dracula en de Weerwolf. Ook andere motieven uit de griezelliteratuur waren rijkelijk aanwezig: vleermuizen, ratten, doodskisten et cetera. Grubers compositorisch kunnen voorkwam dat dit een clichématig allegaartje werd. In een wild verhaal breide hij de figuren aaneen, aangevuld met eigen vindingen als het 'ni-na-züsterchen.'

De muziek was even ongedurig als de tekst. Felle knallen van kapot slaande boterhamzakjes gaven in het begin het ritme aan. De ene keer zwol het voltallige orkest aan in een dansbaar ritme, dan weer klonk bloedstollend gegiechel op, ondersteund met demonische paukenslagen. Verrassend en komisch waren de intro's en sluitstukken, met een soort wolvengehuil uit twintig plastic slangen, verwoed in het rond geslingerd door in stemmig zwart gehulde 'philharmoniker.' Komisch was ook het afsluitende stuk met de vogelfluit, waarin Heinz als de olifant met de lange snuit het verhaaltje uitblies. Of de solo met de mini-saxofoon. Het contrast tussen de plechtige strijkers en de dwaze vertoningen tussendoor was zeer onderhoudend.

Niet alles was kolder. Intrigerende melodielijnen, ongewone harmonieën en bezeten zang hielden de aandacht gevangen. Het moet een karwei geweest zijn, de instrumenten op elkaar af te stemmen. De hele vertoning hield het midden tussen operette, popmuziek en symfonie. De hilariteit en meligheid in de zaal waren enorm. Eén keer kwam zelfs een papieren vliegtuigje aanzeilen en belandde vlak voor de voeten van een violist. Gruber scheen er niets van te merken. In een voorstelling gepresenteerd als één grote grap, kunnen de meer subtiele en diepzinnige kanten van dit gecompliceerde stuk het publiek ontgaan en dat kan bezwaarlijk de bedoeling zijn geweest van een begaafd componist.